

Les flors de la Nitys

"RUBEN"
A la Llibreria Catalònia ben aviat sortirà l'última novel·la de Jeroni Moragues "Rubén" (12 mesos d'una barcelonina que pren te i va en taxi i s'adona de la vida "venderia de casada"). Una novel·la de ofassa mitjana barcelonina, amb un ambient dels més realistes i l'exposició truca del drama d'una dona casada que sense esdevenir històrica està vibrant tota l'estona. Sembla que l'autor intenta solucionar el seu problema d'una manera que en podríem dir bíblica.

EL CONCURS AMATEUR DE CACTUS I PLANTES GRASSES

Entre els aficionats als cactus i plantes grasses ha causat molt bon efecte el criteri que ha presidit la confecció de la llista de premis del concurs entre amadors d'aquelles plantes, ja que dona possibilitats als col·leccionistes més modestes de veure compensat el seu esforç. D'altra banda, el fet que les col·leccions puteser més valúes s'hagin inscrit fora de concurs, ha augmentat encara el marge de probabilitat fins per als que concorrin amb un sol exemplar. Amb el fi de donar facilitats als senyors expositors s'ha ajornat per uns dies la inauguració d'aquesta exposició, i en conseqüència les inscripcions poden efectuar-se fins el pròxim dia 17 a les galeries d'art Syra, on es donaran totes les menes de detalls.

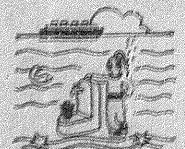
ACTIVITAT DE "PROA"

Aquesta dies s'ha posat a la venda la traducció catalana de "La peil de xagri", de Balzac, publicada per les "Edicions Proa" dins la seva benemèrita col·lecció "A tot vent". La mateixa editorial llançarà al mercat, a començaments de desembre, una novel·la inédita de Maria Teresa Vernet, "Final i preludi", i a darrers de desembre farà un veritable "tour de force" donant en català, traduïda per Andreu Nin, la magnífica novel·la de Tolstoi, "Anna Karenina", en quatre volums.

L'EXPOSICIO LABARTA

Francesc Labarta, pintor vell, — en tot allò que pugui tenir d'agradable per a ell aquest qualificatiu — ens ofereix el producte de la seva murreria de bona mena, el resultat aparentment fàcil d'una llarga sèrie d'esforços que només pot apreciar un pintor de desà. — Cal sentir a Labarta — per a jutjar-lo amb encert — en la seva càtedra de l'Escola de Belles Arts, parlant del seu mal d'orsell, dels vestits de la seva senyora, dels seus experiments pictòrics, etc. Es aleshores que hom es dona compte de tot el que representa per nosaltres aquest intel·ligent artista bona-tort.

SADRINES

La Seta Parets s'ha convertit, per ills dies, en un centre de cultura i d'activitat de la seva fundació. He organitzat una exposició de cinc dibuixos barcelonins amb escenes de carrer, figures civiques i costums locals interrelacionats però destacant més significats d'aquells períodes, commemorant els esportistes de la vida esportiva i de l'evolució del seu temps. Tots uns més que altres, explícit o implícit, s'apropia d'aquesta divinitat, i per això la seva obra és una valor documental i la seva creació és una obra que té un valor més que un valor. És una obra que té un valor més que un valor.

SALA PARETS

La Seta Parets, seguint el programa destinat a commemorar el cinquantenari de la seva fundació, ha organitzat una exposició de cinc dibuixos barcelonins amb escenes de carrer, figures civiques i costums locals interrelacionats però destacant més significats d'aquells períodes, commemorant els esportistes de la vida esportiva i de l'evolució del seu temps. Tots uns més que altres, explícit o implícit, s'apropia d'aquesta divinitat, i per això la seva obra és una valor documental i la seva creació és una obra que té un valor més que un valor.

UN d'aquells núvols de Nadal —floujos, manyacs, blancs—, entossudint-se en el col, en l'hora més lluminosa de la tarda, va mig amagar l'estrella del guiatge justament quan els camells de la caravana real deixaven, en la sorra enlluernadora del desert, l'ombra de les velles Piràmides.

El rocel dels qui feta ja set jorns i set nits seguien a la bonaventura al Rei Menció, començà a desencadenar-se entre els malcreients; i uns amb la mitja rialla d'ironia als llavis, altres amb els punys crispats sobre el mànec de pedreria dels seus gravats, amenaçaven recular si no terminava d'un cop aquella estrafal·laria aventura.

Els camells i orifany, amb les gualdrapes polsoses d'arrossegar-se pel sorral amb els beltes eixuts i crivellats per la sed, s'havien ajassat esperant la decisió d'aquella caravana descaratjada; quan Ebedon, l'esclau forçut que portava de la brida el camell blanc del Rei Menció, encara amb una espurna d'esperança de esperança en l'ànima, s'apartà de la comitiva per veure si des del cim d'aquelles tombes triangulars, d'aquelles mastebes milenàries del desert, veia un rastre que el guies, o albirava en la comba rectilínia de l'horitzó, les palmeres d'un oasi que els deparessa una terra a prop on sojornar aquell dia.

Quatre passes més enllà del camí que seguia la caravana real, les onades d'aquell mar de sorra se succeïen amb tanta cruïtat que jamai ningú no pot sentir una sennació tan gran de soledat com la que Ebedon senti en endisar-s'hi.

Més ell era ardit i valeros com cap més i l'espurna de cristiana fe que començava a encendre's en la seva ànima pagana amblava com si li exigís aquell sacrifici.

Més, heus ací que encara no havia arribat al peu de la Piràmide, girant la vista enrera, no salement se trobà voitat del més paorós dels sinchs, sinó que ja no veié enlloc la caravana.

Havia sortit d'entre els núvols —verda, viva— l'estrella anunciadora que des d'Orient guiava els viatgers, i aquesta, alegre de seguir-la, fiant-se per a terminar la llarga caminada, havien tornat a reprendre el camí cap a la joia inconseguida.

El Rei prou havia preguntat pel palafrener fídel; més trigava tant a tornar—mesurat el temps per la friança d'aquella homes—, que cregueren que el comun fatal l'havia engoït en les sorres roents.

I el record, un poc trist, del qui cau en la via venturosa no era pas caso de fer-lo aturar, justament quan renaixia l'esperança entre els desesperats i en l'or pallid i violeta del cel s'encenen els mil fanalists de colors, dels àngels, que esperaven, des de la porta de Betlem, l'arribada dels Reis de la terra.

Ebedon s'aturà a estirar-se la suor i a reposar en el llon ciclop d'aquella catifa del desert, decidit a agafar coratge per a continuar tot sol la via, sabedor que seguint l'estrella havia de trobar-hi.

Més heus ací que encara no feia un instant que era allí quan li semblà haver sentit com si una veu, de dins mateix de la pedra, hagués dit el seu nom.

—Serà el rastre de les veus dels companys que s'allunyen— pensà.

I posà l'orella en terra per a orientar-se.

El desert és tan enganyador. Quantes vegades el heu assedegat la cregut en el mirallatge i, desvirtuant-se del cent, s'ha triaçat a una mort certa, on el creia justament trobar-hi el punt de l'ortiga que havia de tornar-hi la vida.

El camí non solament i un silenci es-torcedor... No; no crec els seus companys... Més encara li semblà de non sentir-hi i havia jurat que era veu humana que el cridava amb el seu nom.

mut que el erit fos l'udol d'era que havia rastrejat el caravana; més ell estava a lluitar amb les feres salvatges certes. I damunt el bloc de graxa que es destaquà ben bé en la seva silueta de bronze, de ra.

Encara, per tercera vegada, ella veu digué el seu nom. Més, res, ja no tenia pas cap mena de: era una veu humana, una veu ciosa, familiar, infantil. I es cercar entre aquelles roques una inconseguida que el cridava.

Per entre les esquerdes de la pedra sortia aquell fil de veu claríssima i, entremig de la petita teixa amb Ebedon a cercar-la. Una esberla en el rocam, on una porta mig amagada per quasi no hi podia passar de tra seu cos, es presentà als seus i palafrener del Rei, valeros s'endinsà cap a aquell buit a descobrir el misteri del seu nom en el desert de desencantar aquelles cranyes que li succeïen.

A mesura que s'endinsava entranyes de la pedra, el carblava anar-se fent més amplejar i la veu més a prop i més na.

A vegades li semblava a com si en aquella llomb—on feia mil anys no havia brollat la pit nefactora i fecunda—un gotí de lactia deixés anar damunt el bell un polsim d'aigua llum odorant, o com si en aquella granit—on tan solament es veia un silenci de mort—ressonés un sica llunyana i adormidora.

Més, sigui o no illuó, el que ja no havia de cobrar el cop passar; ni aquell encongiment saber què cosa l'esperava li ret un sol dels batecs del seu cor vida oberta alenava.

Per fi, una cambra tota es i insospitada va detenir els seus: hi havia al bell mig d'ill de porfir i de cedre; arreparets, llargues pintures tutelgenis i guerrers armats per a al qui dormia; puix que entre peria d'aquell lilit estrany algun infant dormís de poc, ja que pel sol hi havia abandonades, veu joquines entre gerros de i or.

Una llàntia de bronze, alta i riu apagada d'anya ha, encara una esiqueta del mur rebia un de claror, justament on havia llar la llum extingida.

Ebedon es trobà immòbil davant el cor mateix de les Piràmides, la patra que jamai el seu cor via sentit l'hauria dominat, al ai d'aquell lilit de mort no s'hagat algar una petita piràmida d'argent i sedes, pallid i trist, encara amb tota els ruals suats de la vida, i no hagués regetit i més dolç i confidenciar de les seu nom.

—Ebedon! Ebedon! Ha vert, nascut el Redemptor?

—Si, es cert. Quers m'ha del caravana del meu Rei, que hi ha?

—Ebedon—li va dir—, seguí caravana IAT.

—El va algar el front ardidam?

—El. Bé que l'estrella en plús on ha nascut el Rei de les dies.

—I el veures, doncs? Que toll La princesa parlava amb un canya i una dolcesa infinites.

—Oh, si jo no fos tanta egipsa sóc morta!...

L'esclau no sospitava pas que la petita solitaria les quatre mil que dormís en aquella tomba cap que el Meses promés als peus havia sia infants les portes de encara no s'havien.

—Mira—va dir—; tots els meus i les bones servidors són morts i no pas cap dels meus valents es egipsa per menar que el seu portis les meves petites orbes.

Abstraccions d'un intel·lectualisme abstracte

per Joan Vallespirós

gut ocasió... aquests que... als meus... provocats... form de la... actualista... hagi tingu... situació en... estat jo... donar am... quereix la... deitar els... per Eche... ríptia d'a... passar per... atge intel... nars que... de la... que té un... enfilia per... que hi ha... itària amb... y vedat".... at on jo... de descobrir... istemes" i... i d'una res... es no són... del ma... els seus ar... dir: "Tot... que fabri... ment in... a produir... a xic els... dels art... e creador... reguació... perocans... mana s'ha... que la in... viure, pro... d'ells ma... està mai... Jo no he... itel·lec... traccions... abstracc... temps de... ella han... ctòria i... responen... les eco... que revist... i obseq... per una... angla als... més... tions ite... d'una... entrà. Es... gressi... ena insti... ntant a... i d'una... té un... pleat, que... els recals... on rec... des de... colerens... el barru... tant... atinge... d'abstra... i no és... navegant... ook i de... cessament... es egies... tati farà... que vol... volent... una vegl... dretament... atí, jo... a una... i con...

llibres de "sistema". Coses completament inútils, que serveixen a idees i imatges abstractes, i res més en absolut. com ell mateix afirma. Aleshores, cal preguntar, quina idea l'indueix a fer coses inútils? És que l'home ha nascut per escriure versos i prosa sense sentit, només que per servir a un "intellectualisme pur" o donar satisfacció a unes velleïtats ridícules que mostren fins a un punt execrable l'ineptitud dels seus teoritzadors? És que l'home del segle XX pot treure'n algun profit d'aquestes imatges retallades en un fons metafísic?

Per passar l'estona hi ha infinitat d'obstacles. Uns juguen a cartes, altres ballen la dansa, els de més enllà van al cafè, coses completament inútils però que tanmateix ajuden a distreure un xic la ment. Jo no crec que sigui aquesta la missió de l'intel·lectual. I si Eclesians vol fer una cosa exclusivament personal, ser-se ingerència de ningú, ha d'adoptar l'actitud de tancar-se a casa seva i escriure del dia a la nit, arribant després dels "sistemes" i tots els "ritmes" dintre del bagatge familiar.

Es somriure la frase següent, escrita amb el mateix to d'home enfadat: "Els fenòmens socials, en art i literari (intellectualisme pur?) no determinen res. És la voluntat creadora de l'intel·lectual pur la que ho determina tot." En què quedem? L'intel·lectual pur fabrica coses mentals per tancament inútils, o és una voluntat creadora? Si aquesta voluntat creadora és la que ha de determinar, per exemple, el pervindre de la humanitat, auguro per ben aviat una catàstrofe de coses i de persones. Si l'intel·lectual pur fa coses inútils dubto que d'elles se'n determini una cosa útil. És que Eclesians creu que l'ambient és determinat pels homes? Tots els canvis polítics i socials han determinat sempre un canvi en la psicologia de les multituds, cosa ha succeït ara amb el règim republicà. És el fet social, el fet econòmic, els que regulen els barinments de les masses. Els mots no apareixeran pas abans del feudalisme, ni els protestes abans del capitalisme. I en la literatura, Cervantes i tots els literaris de la seva època no són anteriors ni posteriors a l'ambient que els rodeja, el fet social que els informa en la seva època. Per molta Eclesians que passen en rengiers, no arribaran a canviar l'estructura actual de la història, sinó que es veuran impel·lits pel curs de la mateixa, i hauran de marcar els seus actes en un sentit de expectació respecte dels mateixos aconteixements històrics. Si es colliquen contra la història es veuran arrossegats, destrossats, per la mateixa força dels fets.

D'quí ve que la cultura porta sempre un contingut social. Eclesians nega l'existència d'una cultura característica d'una cultura burgesa, o sigui la mateixa divisió que hom fa entre política de la burgesia i els de la classe obrera. La divisió és innegable. Les mateixes fides ho demostraran. La cultura no és res més que l'opinió de l'autor que l'intel·lectualisme calde a col·lectar, orientant els fets de l'opinió. El mateix opinió cal que un teoritzador de la cultura burgesa. La neutralitat en els afers de la política i de la cultura no atorguen a ningú més que a la burgesia. Mentrestant vol dir completament. I la cultura

està en mans de la burgesia. Universitats, centres d'ensenyança, escoles pedagògiques, acadèmies, unifiquen el pla d'ensenyament en un sentit de respecte a les lleis establertes i a tot allò que essent injust per la gran majoria, esdevé just per uns quants senyors que no tenen altres fulles de servei que un capital expropiat en una forma més o menys jurídica, però que tanmateix els serveix per acumular beneficis mitjançant els salaris no pagats als treballadors. Eclesians no pot parlar de Gorki. Gorki és un autor constructiu. Fa coses útils pel seu país. Eclesians fa "ritmes" i "sistemes" que es poden molt bé arreconar sense que el poble se'n ressentí. Un humil servei de la Intel·ligència (amb majúscula), quan aquesta Intel·ligència pura no construeix res, és un servei indigno que no sap emancipar-se d'unes feixugues cademes que la neurastènia mental li ha imposat. Eclesians, que construeix tant ritmes, hauria d'aturar un xic la ploma i estudiar economia, que és la millor manera d'entendre l'administració. Però jo no crec que hi hagi una administració "pura". Allò que s'administra es deu administrar per algú. I per administrar s'han de conèixer les oscil·lacions de la política i saber a quins classe corresponen els béns que s'administren.

Són de difícil solució les fantasies d'Eclesians. El Quixot no fou tampoc comprès en les seves incursions per terres castellanes. Això no vol dir que entre el Quixot i l'Eclesians hi hagi un punt de comparació. Potser en una illa oceànica, entre la gaudinça d'uns misteris geogràfics, caldria cercar l'ambient que aquí troba a mancar.

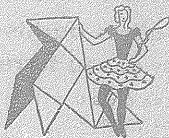
La pura de l'intellectualisme d'Eclesians, ha rebut un tort. Ens trobem en una de les seves últimes frases que diu: "Però l'intellectualisme dels escriptors catalans no podrà mai ésser pur ni no troba la protecció econòmica estatal." Així el fet queda reduït a una qüestió de quartes. Amb la protecció de l'Estat es faria potser una obra útil, i més pura que abans. Així aquesta pura de la Intel·ligència està subordinada a la determinació de l'Estat, i per tant, aquest vol dir una cosa útil als interessos de la classe que ell representa. De deducció en deducció hem arribat a la conclusió final: que la Intel·ligència, es posaria sota les ordres de l'Estat, i per tant al servei dels seus interessos, que no són els de la col·lectivitat precisament. Aquest és el paper que representen les Universitats i després centres de cultura oficials.

Per això tant rebombori? Si els capitalistes us neguen l'ajut financer (que és el que cerquen), és que no hi han vist un benefici immediat en els vostres propòsits. Quant als comentaris que no saben fer carambols gramaticals, però tenen un sentit moral molt clar, estan molt a l'altura d'algunes polítiques d'indole personal, i et el més que poden aconseguir és l'atenció literària per resoldre l'equilibri tan necessari en els actives temes de vertiginoses transformacions. I per acabar, cal que aquestes paraules també de Gorki (d'homo constructiu), que diuen: "De què consisteix esta voluntat, els motius de la cultura? Amb la força creadora de la cultura per la creació de noves formes de vida, o vint i quatre força, per la conservació de la casta dels escriptors irresponsables de la casta política del seu país, que seguit obrirà el pas a la del d'iniciat?"

EL CINEMA

COMPARACIONS

Tota la crítica s'ha ocupat a fer comparacions entre "Noies d'uniforme" i "Miracle?" Una part del públic també ho ha fet. Per què? No ho sabem. El fet que les dues protagonistes d'ambdós films siguin les mateixes, no vol dir res això, car "Noies d'uniforme" i "Miracle" són dos films molt diferents. El fet que les protagonistes siguin les mateixes no implica un pla de comparació. Hom pot, per exemple, comparar entre si els films de Douglas Fairbanks, puix tots són iguals més o menys exactament. Hom pot comparar també els films de Cecil B. de Mille, puix tots presenten caires comuns. Hom no podrà, però, comparar entre si, els films de Charlie Chaplin o de Paul Muni. Per tant no és exagerat assegurar que "Noies d'uniforme" i "Miracle" no es poden comparar.

DANTON

Quants Dantons hem vist a la pantalla? Una pluja. Recordem aleshores Danton "menestral" que ens donà David W. Griffith, en "Les dues orfenes", i aquell altre Danton autènticament "proletari" que ens donà Rex Ingram en "Scafamouche". Avui, al Capítol ens donen un Danton genuïnament "burgès". Tot són, naturalment, maneres de veure aquesta figura de la Revolució Francesa. Dels altres Dantons que hàgim pogut veure perduts dintre els quilòmetres de cel·lulosa que hem vist passar per davant dels nostres ulls, no en guarden ni un miserable record. Tots, però, han estat diferents. Aquesta maleïda mania de l'originalitat...

L'ART I LA MORAL

Després de quaranta anys de cinema hom pot començar a creure que aquest art ha passat ja la seva adolescència, i pot bomençar a determinar-se. És a dir, està ja en condicions de poder establir quins dels seus aspectes tenen la facultat d'adjectivar-se. Això, ultra d'ésser una facultat és una necessitat que tendeix a evitar confusionismes. D'aquesta manera hi haurà una limitació especial per al cinema social, una altra pel cinema extret del teatre un altre pel cinema literari; un altre pel cinema dit "artístic". I com que una vegada establerta aquesta divisió, haurà de limitar-se també la possibilitat crítica de cada film, i s'evitaran així els tòpics que certs crítics "adjectiu" estableixen respecte del cinema. I més que cap altra qüestió quedarà ben tançada la polèmica que falsament basada en la moral, ve essent la màxima disputa entre els moralistes i els artistes absoluts. El tòpic és una immoralitat. El tòpic més immoral de tots és "l'art i la moral" en boca dels catòlics. I és prealment que arran d'això — i amb gran satisfacció nostra — ho evidenciem cada dia més — que creiem que al cinema de qualitat és essencialment immoral.

LA INFLUÈNCIA CINEMATOGRAFICA

Hem dit en altres llocs la valor que tenen les coses segons el llur expressió és complexa o incompleta. Salvador Dalí és un fenomen estrany perquè conté moltes contradiccions i molts pecats. La seva pintura és ràpida, o sigui, afegidura, apedagament inversemblant i seria una idea del funcionalisme estètic. Tota aquesta expressió amb egió significa l'extrema d'un diccionari (freudí) de símbols (sexuals). Diccionari que encara que sigui molt nou i estigué molt d'acord amb el concepte actual del sexualisme, no deixa d'ésser carrinós i poca-selta com ho són tots els diccionaris de símbols, solament pel fet d'exaltat com a tals. No volem pas que aquest advertiment sigui interpretat com un dels immoralismes crítics a favor de la independència de l'art que acostumen a fer els seclaus acadèmics. Res d'això, però no es comprèn com essent l'art un producte de les intimitats sensacions de l'artista, hagi de expedir-se al diccionari de les sensacions extremes — per la investigació mèdica — d'altres persones. D'això, pensam que potser Salvador Dalí pateix un excés de "cinematografisme". Però que no volem reconèixer, però que sí admirem, per com ordiem que al cinema és una cosa que veu ra amb la realitat dels altres.

EL TEATRE